

בהר ג

כ"כ קרובים און אין א סדר פון „הקרוב קרוב קודם“, האָט ער אַלס ערשטן קרוב געדאַרפֿט זאָגן „אביו“, וואָס ער איז מער קרוב אפילו ווי „אחיו“ (ווי דער דיין ביי ירושה, אָז „האב קודם לאחיו“) — ובפועל ווערט „אביו“ אינגאַנצן ניט דערמאָנט אין פסוק?

די זעלבע שאלה פרעגט מען אין פ' נחלות, וואו דער פסוק רעכנט דעם סדר פון ירושת הקרובים: „איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו . . . לאחיו . . . לאחי אביו . . . לשאריו הקרוב אליו“ — און לאָזט אויס „אביו“, וועל-כער קומט לירוש פאַר „אחיו“ כנ"ל? און מען פאַרענטפערט אָז „דרך ברכה ידבר ולא בנכרתיים“ — דער פסוק רעדט ניט וועגן אַ פאַל פון פורעניות¹⁰, אַז דער בן איז מת בחיי אביו.

אַבער [נוסף לזה אַז אויך דאַרט אין פ' נחלות איז עס ניט אינגאַנצן גלאַטיק. וואָרום וויבאַלד אַז דאָס זיינען ענינים וואָס זיינען נוגע להלכה, האָט לכאורה קיין אַרט ניט צו אויסלאָזן¹¹ „אביו“ צוליב דעם¹² וואָס עס איז ניט „דרך

א. ווען אַ איד האָט זיך פאַרקויפט אַלס אַן עבד צו אַ נכרי, זאָגט דער פסוק: „גאולה תהי לו אחד מאחיו יגאלנו. או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו גו' או השיגה ידו ונגאל“; און פון דעם סדר אין פסוק — „אחד מאחיו גו' דודו או בן דודו גו' משאר בשרו גו'“ — לערנט מען אַפֿ, אַז „הקרוב קרוב קודם“ — דער קרוב וואָס איז נעענטער, איז ער פריער צו גואל זיין דעם עבד.

דאַרף מען פאַרשטיין:

(א) ווען דער נמכר לנכרי אַליין איז אין אַ מצב פון „השיגה ידו“, איז ער דאָך כמובן „קודם“ פון אַלע קרובים; און וויבאַלד דער פסוק רעכנט אויס די קרובים לויטן סדר ווער איז קודם לגאולה — האָט דאָך לפי צום אַלעם ערשטן געדאַרפֿט שטיין „והשיגה ידו ונגאל“, און ערשט דערנאָך (אויב לא השיגה ידו) „אחד מאחיו גו' או דודו גו'“ — פאַרוואָס שטייט „השיגה ידו“ נאָך גאולת קרובים?

(ב) וויבאַלד דער פסוק רעכנט אויס

(6) ב"ב קח, ב (ושם לגבי עוד דינים). קטו, א (במשנה). רמב"ם ריש הל' נחלות.

(7) ועד"ז יש להקשות למה לא נמנה „בן שקודם גם לאביו (ב"ב שם). וי"ל שזוהו היפך הרגיל והרוב — שהבן (יפרנס ו)גאל את אביו, ובפרט שמתחלה לא פרנסו ועד שהוכרח למכור עצמו.

(8) רמב"ן (והובא בבחי' פינחס כו, ט. ועוד.

(9) פינחס שם, ח"א.

(10) להעיר גם מב"ב קח, סע"א.

(11) משא"כ בב"ב שם שהמדובר ב„אתחולי . . . לא מתחלין“.

(12) ע"ד משנת כמ"פ (לקושי ח"ה ע' 281. ח"י ע' 26 ואילך) בנוגע להא שארדיל (פסחים ג, א. ושיג) עיקם הכתוב כי ולא הוציא דבר מגונה מפיו.

(1) פרשתנו כה, מח"מט.

(2) תרי"ג עה"פ. רמב"ם הל' עבדים פ"ב ה"ז. וראה קידושין כא, א (וברשי שם ד"ה לקרוב). כס"מ ולח"מ לרמב"ם שם. ואכ"מ.

(3) כלשון הרמב"ם שם. אם לא השיגה ידו לגאול קרוביו פודיו אותיו.

(4) משא"כ לעיל (פסוק כה"כ) גבי שדה אחוזה, שלא מפורש שם בקרא הסדר ד„קרוב קרוב קודם“, וכלל כולם יחד — „גואלו הקרוב אליו“.

(5) אף ש(בדוחק) י"ל הטעם מפני שזוהו רחוק יותר בזמן — גאולה ע"י קרובים אפשרית תיכף אחרי נמכר, משא"כ ע"י עצמו שממצב של „מך" צ"ל למצב ד„והשיגה ידו“.

שמש²⁰."

ווי פארשטאנדק אין פשטות, איז דאס
ניט נאָר אַ ירידה אין גשמיות — אַז ער
מוז פאַרקויפן אלע זיינע נכסים כו', ביז
צו פאַרקויפן זיך אליין (און דערצו נאָך)
צו אַ נכרי — נאָר עס באַווייזט אויף אַ
כסדר'דיקער ירידה און שפל המצב
ברוחניות²¹.

וואָרום אַז אַ איד זאָל זיך פאַרקויפן צו
אַ נכרי, איז דאָס (א) היפך התורה —
מען טאָר זיך ניט פאַרקויפן צו אַ נכרי²²,
און (ב) דאָס איז אַ מצב וואָס עס גיט אַן
אַרט אויף אַ קס"ד, "הואיל ורבי מגלה
ערוות . . עובד ע"א . . מחלל שבת אף
אני כמותו"²³; ועאכ"כ דער פאַרקויפן
זיך "לע"א עצמה", וואָס עבדות לע"א
עצמה איז דער היפך ממש פון "לי" בני
ישראל עבדים²⁴.

ג. ווי קען אַ איד אַראָפּפאלן אַזוי
נידעריק, ביז צום פאַרקויפן זיך "לע"א
עצמה"? הויבט זיך דאָס אַן דערמיט,

ברכה¹³, ובפרט אַז דאָס גיט אַן
אפשריות לטעות אַז דער אב איז ניט
קיין יורש¹⁴ — איז]

בנדו"ד וואו עס רעדט זיך ניט וועגן אַ
מצב פון "נכרתים"¹⁵, האָט דער פסוק
געדאַרפט זאָגן און — גלייך באַם
אַנהייב, דעם דין אַז דער אב איז קודם
לגאולה?

ב. קען מען דאָס מבאר זיין בהקדם
וואָס חז"ל זאָגן¹⁶ אַז די פרשיות פון דער
סדרה קומען "על הסדר", זיי באַווייזן
דעם סדר הירידה ר"ל וואָס קען קומען
דורך ניט אָפהיטן די מצוה (אפילו נאָר
— "אבקה"¹⁷) פון שביעית: פריער איז
עס גורם אַז ער איז "מוכר את
מטלטליו", און נאָכדעם גייט ער מירידה
לירידה, ביז צו תכלית הירידה, ר"ל —
אַז ער פאַרקויפט זיך צו אַ נכרי, און
נאָכמער — "לעקר משפחת גר"¹⁸, וואָס
מיינט "לע"א עצמה¹⁹ (להיות לה

20) לשון רש"י עה"פ שם. וראה תיב"ע עה"פ.
ערכין (ל, ב): זה הנמכר ונעשה משרת לעבדות
כוכבים עצמה. ובקידושין שם בתנא דבי ר"י (וכן
גרס בשטמ"ק ערכין שם). ונעשה כומר לעבדות
כוכבים, אבל גם זה פ"י. (לחטוב עצים" (ראה
שטמ"ק לרש"י ערכין שם). וראה לקמן סעיף ה'
והערה 45.

21) כמובן מזה שאינו חוזר בו, שאינו מרגיש
ושלא באת לידו הרהור תשובה (ראה קידושין
ופרש"י שבהערה 16).

22) רמב"ם הל' עבדים פ"א ה"ג. ע"פ תוי"כ
פרשתנו כה, לט. ספרי ראה טו, יב.

23) תוי"כ ורש"י פרשתנו כו, א. נת' בארוכה
בלקריש ח"ז ע' 177 ואילך.

24) פרשתנו כה, נה — הטעם שנמכר לנכרי
יוצא ביובל (וראה לקמן בפנים סעיף ד).

25) ראה שו"ת חרי' סקמ"א: מומר כזה כופר
ביחוד ובבורא עולם (ומש"ש, שאין במעשיו נגד
הדת' הכונה רק שלאחרי מכירתו אין במעשיו
איסור כי אינו משתחוה לע"ז כר רק משרת כו').

13) ובפרט שזה גופא שמת בלא בן או בת אינו
דרך ברכה.

14) ברמב"ן שם, שהכתוב לא הוצרך להזכיר זה
בפירוש, כי במשפטי הירושה כל מנחיל נוחל . .
וכיון שאמר הכתוב שהבן יורש את אביו גם האב
יורש את הבן ועוד כי הירושה היא בשלשלת הזרע
כו' איכ' ונתתם את נחלתו לאחיו משמוש (משמע)
נחלה שהוא יורש בקבר וממנו תבא לאחים' (וראה
גם אברבנאל שם) — אבל להעיר מראב"ע (שם, יא)
ולדעת הנחלות אם יירש האב . . צריכים אנחנו
לקבלה'. ולהוסיף שגם אם פשוט שהוא יורש בנו,
מ"מ הו"ל להפרט בכתוב להודיע שבא לאחרי (בן
ו)כת (ראה בסוגיא ב"ב שם).

15) ועד"ז תירוצ' הב' ברמב"ן שם אינו שייך
בנדו"ד.

16) קידושין כ, א. ושי"ן. פרש"י פרשתנו כו, א.

17) ראה רש"י ותוס' קידושין שם.

18) פרשתנו כה, מז.

19) תוי"כ (ורש"י) עה"פ. קידושין שם, ריש ע"ב.
ושי"ן.

ועפ"ז איז מובן דער טעם (פנימי) וואָס „אביו" ווערט ניט דערמאָנט דאָ און ניט אין פ' נחלות: דער ענין המיתה ברוחניות — „רשעים שבחייהן קרויין מתים"³³, אָדער בדקות יותר: „מאן דנחית מדרגא . . קארי ב' מיתה"³⁴ — נעמט זיך דערפון וואָס עס פעלט דער געדיינקען דעם אביו שבשמים, (דער גילוי פון) בחי' חכמה שבנפש — „אב": דאָס איז בבחי' שינה, וואָס „שינה א' מששים למיתה"³⁵, ווען ביי אים איז דאָ דער זכרון — איז דאָ „כבודי", ווען ס'איז מאיר בחי' חכמה שבנפש, איז — „החכמה תחי"³⁶: זי דערלאָזט ניט קיין מיתה (רוחנית), אפילו ניט קיין נפילה ממדרגתו, ווייל מצד בחי' חכמה שבנפש איז די עבודה פון א אידן מיטן גאָנצן תוקף האמונה, העכער פון שינויים.

ד. כשם ווי דער מצב פון נמכר לנכרי כנ"ל איז (בפנימיות) א ירידה רוחנית, איז פאַרשטאַנדיק אַז אַזוי איז בנוגע זיין גאולה

— וואָס תורה זאָגט אַז „גאולה תהי' לו"³⁷, אַז זיינע קרובים מוזן³⁸ אים גואל זיין, און נאָכמער — „גאולה תהי' לו" (אויך) בלשון הבטחה. אפילו ווען די קרובים זיינען אים ניט גואל איז „ויצא בשנת היובל גו"³⁹, און דער פסוק זאָגט

וואָס ער האָט זיך אָפגעריסן און פאַר-געסן, ר"ל, אויף אביו שבשמים (ובמילא אויף אויף אהבת הבן לאביו (שבשמים) ויראתו²⁶ וכו') ובלשון הכתוב²⁷: בן יכבד אב גו' ואם אב אני א' כבודי גו'.

ובלשון החסידות — ביי אים איז ניטאָ (בגילוי) די בחי' פון זיין „אב" — זיין חכמה²⁸ שבנפש.

ווי דער אַלטער רבי איז מבאר בארוכה אין תניא²⁹, אַז די סיבה פאַר-וואָס אַ איד קען עובר זיין אויפן רצון העליון, איז ווייל זיין חכמה שבנפש — די אמונה בה' וואָס איז העכער פון דעת והשגה³⁰ — איז „בבחי' שינה", ובמילא דערהערט ער ניט ווי דורך יעדער עבירה, אפילו אַן עבירה קלה, ווערט ער נפרד „בתכלית הפירוד מיחודו ואחדותו ית"³¹.

וואָלט³¹ ער דערהערט אַז דורך דער עבירה ווערט מען נפרד פון „יחודו ואחדותו ית" פונקט ווי דורך ע"ז, וואָלט ער בייגעשטאַנען דעם נסיון מיטן זעלבן תוקף — ווי ער און יעדער איד (אפילו אַ קל שבקלים ופושעי ישראל) זיינען זיך מוסר נפש על קדושת ה' „בלי³² שום דעת והתבוננות, רק כאלו הוא דבר שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד".

26) שהאהבה היא שורש לכל רמיח מצד והיראה שורש כל שסיה מלית (תניא רפ"ד (ולהעיר משינוי הלשון ברפמא. חינוך קטן בתחלתו). וראה פי להרמב"ם הל' יסוהית רפ"ב).

27) מלאכי א, ו.

28) תניא פ"ג. ע"פ זח"ג רצ, א. וראה ס' הערכים-חב"ד ע' אב (אבא), וש"נ.

29) פייט (כה, א).

30) שם פייח (כד, א).

31) שם פכ"ד.

32) שם ספ"ח.

33) ברכות יח, ב. ועוד. פרש"י ס"פ נח.

34) זח"ג קלה, ב.

35) ברכות ג, ב.

36) קהלת ז, יב. תניא פייט (כד, סע"ב).

37) פרשתנו כה, מח.

38) קידושין כא, ריש ע"ב. וראה שם כ, ריש ע"ב. וש"נ. תוי"כ ורש"י עה"פ. רמב"ם הל' עבדים פ"א ה"ד. פ"ב ה"ז.

39) פרשתנו שם, נד. וראה רבותינו בעה"ת

שנעתק לקמן הערה 53.

ה. דערמיט קען מען אויך מסביר זיין דעם טעם (פנימי) אין פרש"י און אין דער הדגשה און אריכות פון רש"י⁴⁵, אז „לעקר (משפחת גר)“ מיינט „הנמכר לע"א עצמה להיות לה שמש ולא לאלהות אלא לחטוב עצים ולשאוב מים“

— דלכאורה איז ניט מובן: פון וואָנעט נעמט רש"י אז דאָס איז „ולא לאלהות“⁴⁶? אויב מצד דעם וואָס אַ איד טאָר ניט זיין קיין נמכר לע"א לאלהות — איז דאָך אויך אסור צו פאַרקויפֿן זיך „להיות לה שמש“⁴⁷ און אפילו (בלוויז) צו זיין אַ נמכר לנכרי, כנ"ל —

נאָר דערמיט באַוואָרנט ער, אז אפילו אזא איד, וואָס איז אַראָפּגעפאַלן אזוי נידעריק ביז צו תכלית הירידה ר"ל, בכ"ז איז ניט שייך אז ער זאָל זיך פאַרקויפֿן „לע"א . . לאלהות“ ווייל דאָס איז אַ „דבר שאי אפשר כלל“. וואָרום אויך איידער ער ווערט נגאל, איז ער ניט אין אַ מצב אז ביי אים איז ח"ו נישטאָ דער זכרון פון אביו שבשמים ער איז נאָר „אַפּגעטראָגן“ און „שלאַפּט“⁴⁸, ס'איז ניט בטל געוואָרן בחי חכמה שבנפש — עס

דערויף דעם טעם „כי לי בני ישראל עבדים“ עבדי הם“ „שטרי קודם“⁴⁹ — דאָס מיינט (בפנימיות) די גאולה רוחנית פון דעם שפל המצב אין וועלכן ער געפינט זיך: ביי מ"ת איז יעדער איד געוואָרן אַן עבד ה' אויף אייביק — אַן עילוי עצמי וואָס קיינער קען עס ביי אים ניט צונעמען⁵⁰. אויב אפילו ער טוט דערנאָך היפֿך רצון ה', איז זיין שייכות צו רע (נמכר לע"א) ניט מער ווי אַ צוגעגעבענע זאָך אויף זיין עצם מהות, וואָרום זיין עצם מהות (דאָס וואָס ער איז אַן עבד ה') קען ניט געביטן ווערן. און דערפאַר איז ודאי אז „גאולה תהי לו“.

[דערמיט איז אויך פאַרשטאַנדיק די שייכות פון סיום הסדרה צו איר התחלה, וואו דער פסוק איז מדגיש „וידבר ה' גר' בהר סיני גר'“: דאָס איז⁵¹ אַ הקדמה צו כללות הסדרה: מצד דעם וואָס מען קומט פון הר סיני, וואָס דאָן „האָט זיך אויפֿגעטאָן דער „שטרי קודם“ (לי בני" עבדים) — איז אפילו נאָך דעם גאַנצן סדר הירידה ר"ל, איז ודאי אז „גאולה תהי לו“].

(40) ראה מלאכי שם: ועבד אדוניו.

(41) פרשתנו שם, נה ובפרש"י (ועד"ז בפרש"י פרשתנו שם, מכ. תרי"כ שם. וצ"עק שלא דרש כן בתרי"כ גם בפסוק נהי).

(42) ראה מהר"ל בספרי גבורת ה' פס"א. וראה לקו"ש ח"ה ע' 177 והערה 32 שם.

(43) ע"ד ההלכה כר' — ראה תרי"כ (הובא ברש"י) עה"פ.

(44) ראה רש"י משפטים כא, ז (מקידושין כב, ב): און ששמצה (קול"י) על ה"ט (בשעה שאמרת) כי לי בני עבדים.

(י) ואולי נכלל במ"ש „על תנאי שלא ישתעבדו בהם“, אבל להעיר שגם בפסוק מב י"ב דרשות: שטרי קודם: על תנאי שלא ימכר ממכרת עבד. ולהעיר מדעת התוס' ד"ה הואיל קידושין י"ד, י"ב) שרק ישראל קונה ע"ע בשטר ולא עכו"ם.

(45) עה"פ. ועד"ז בפ' לש"ס — קידושין כ, ריש ע"ב. וראה גם פרש"י בק קיג, ב. ב"מ ע"א, א. ערכין ל, ב (וברבינו גרשום שם: שיהא מכבד ומרביץ לפני).

(46) במשכיל לדוד כאן כתב דנלמד מזה שלא נאמר „לעקר“ לבסוף (שאז הוי משמע אפי' נמכר לשם אלהות) רק לפני „משפחת גר“, ללמד שהוא דומא דמוכר לגוי דהיינו לשמשות. אבל בפשטות אין להקשות למה נאמר „לעקר“ לבסוף, כי בפשטות גם לפי הדרשה „זה הנמכר לע"א עצמה“, „לעקר“ הוא סמוך ל„משפחת גר“ („עקר של משפחת גר“), ורק שמיתורא דקרא למדין שמרבה גם הנמכר לע"א עצמה.

(47) להעיר מכ"ב קי, א.

(48) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סוסי' (וש"נ). לקראת ס"פ קדוש"ם.

איז נאָר (כדיק לשון התניא), „בבחי“ שינה“.

און דערפאַר, ווען ער קומט צו א „נסיון בדבר אמונה בה' אחד“, וואָס דאָס רירט אָן זיין פנימיות הנפש, חכמה שבנפש, איז דאָס פועל אָן זי איז „ניעורה משנתה“ און דערלאָזט ניט אָן ער זאָל דורכפאלן אין דעם נסיון; און נאָכמער: זי דערלאָזט ניט אפילו אַ חיצוניות־דיקע מחשבה דיבור אָדער מעשה („בלי אמונה בלב כלל“) וואָס איז „נגד אמונת ה' אחד“.

און דערפאַר, קען ניט זיין אָן אַ איד זאָל זיך פאַרקויפן „לאֱלהות“ (אפילו צו טאָן דאָס „בלי אמונה בלב כלל“); די נידעריקסטע ירידה, וואָס קען זיין בײַ אַ אידן ווען חכמה שבנפש איז בבחי' שינה (לולא ענין הבחירה⁵¹) איז בלויז צו פאַרקויפן זיך „להיות לה שמש . . לחטוב עצים ולשאוב מים“.

ו. וויבאלד אָן בחי' הזכרון, החכמה⁵² שבנפש פון דעם נמכר לנכרי איז בבחי' שינה, ביז אָן ער איז כאילו געוואָרן אויס בעה"ב אויף זיך — ער איז משועבד צו אַן אדון נכרי, ביז „לע"א עצמה“ — אין אַזאַ מצב איז פאַר אים ניט מעגלעך צו זיך אַליין גואל זיין, ווי דער כלל⁵²: „אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים“;

זיין גאולה מוז קומען בדרך אתע-רותא דלענילא (העכער פון זיין מצב),

דורך דעם וואָס אַנדערע (וואָס זיינען ניט משועבד צו הנ"ל) זיינען אים גואל. און דערפאַר שטייט צום אַלעם ערשטן דער ענין פון גאולת קרובים⁵³ — די אתעדלע צו אַרויסשלעפן אים פון זיין שפל המצב.

דער תכלית איז אָבער (ניט אָן ער זאָל כסדר דאַרפן אַנקומען צו דער התעורר-ות פון אַנדערע, נאָר) צו מגלה זיין זיין פנימיות, וואָס ער איז עבד ה', כנ"ל — וואָס דורכדעם איז זיין גאולה אין אַן אופן אָן ער (מצד עצמו) איז שוין מער ניט שייך צו אַזאַ ירידה,

ע"ד ווי דאָס איז אין גשמיות, אָן די בעסטע אמת'ע הילף וואָס מען קען געבן אָן עני, איז צו אַוועקשטעלן אים אין אַ מצב וואָס ער דאַרף שוין מער ניט אַנקומען צו בריות⁵⁴.

און דאָס איז דער טעם (פנימי) וואָס דער סיום הפסוק איז „השיגה ידו ונגאל⁵⁵“: דער תכלית פון דער גאולת קרובים איז דער אויפטו אָן ער אַליין זאָל זיך קענען גואל זיין בכח עצמו⁵⁶.

53) להעיר גם מרבתינו בעה"ת כאן, שענין הגאולה כאן מרמז להגאולה משעבוד מלכיות, ו.אחד מאחיו . . או דודו קאי על הקב"ה, בן דודו, זה מלך המשיח, או השיגה ידו ע"י מצות וזכויות שבידו. וראה שם פסוק נד, וראם לא יגאל באלה . . . שלא קיימו המצות מי"מ לא אניחם בגלות אלא ויצא בשנת היובל . . . שימשוך הקב"ה ביוכל כו'. וראה גם בבחי' לפסוקים הנ"ל.

54) רמב"ם הל' מתנות עניים פ"א ה"ז. טרשויע י"ד סרמיט סיז.

55) ועצ"ע ביאור ענין גאולת אחרים שנלמדת ממשנ' (לאחרי גאולת עצמו — והשיגה ידו) „ונגאל“ — קידושין טו, ב. תרי"כ עה"פ.

ולהעיר — ע"ד ההלכה — שלדעת רבי (קידושין שם, סע"ב. רמב"ם הל' עבדים פ"ב ה"ז) גאולת עצמו נאמרה בין גאולת קרובים וגאולת אחרים כדי שיהא מקרא נדרש בין לפניו ובין לאחריו. ע"ש ואכ"מ.

49) תניא פ"ט (כה, א"ב).

50) משא"כ מצד ענין הבחירה, שאפשר לעשות הפך טבעו כו'. ולהעיר ממשכיל לדוד כאן, שהנמכר לשם אלהות הויל מומר וקיי"ל מורידין ואין מעלין, ולהעיר מחז"ל שהובא לעיל הערה 25. שו"ת חת"ס י"ד ס"י שכב.

51) דחכמה הוא מוח הזכרון (תרי"א פא, סע"ג. קי, סע"ד. לקו"ת קדושים שם. שה"ש לג, א. ונכ"מ).

52) ברכות ה, ב. ושי"ג.

גיט דאס אן אַרט אויף דער ירידה הנ"ל.

דערפאַר ווערט אויך גלייך באַ-
וואַרנט בתחילת הסדרה, אַז וויבאַלד
מען קומט מיטן כח פון „הר סיני“, איז אַ
זיכערע זאַך, אַז (ניט נאָר וועט מען
אַליין בלייבן גאַנץ — „גאולה תהי' לו“
— נאָר) מ'וועט אויך פועל זיין אַ בירור
ועילוי אין דעם „אַרץ“, אַז מען מאַכט
פון ארץ כנען — ארץ ישראל⁶⁰, און אין
ארץ ישראל ביז — „ושבתה הארץ שבת
לה“⁶¹.

תמורת זה וואָס ס'איז געווען אַ
מציאות פון ע"ז אין א"י (צו וועלכער אַ
איד קען זיך פאַרקויפן ר"ל), ווערט
„עקר משפחת גר“, כפי' התוס'⁶² —
„שסופה“⁶³ ליעקר. עס ווערט נעקער דער
גאַנצער ענין פון ע"ז, ואדערבא —
„ושבתה הארץ שבת לה“, מען זעט
בגילוי ווי ס'איז „לי הארץ“⁶⁴.

(משחת ש"פ בהוי"ב תשכ"ג)

[ומהאי טעמא איז דער סדר פון
גאולת קרובים אין אן אופן פון „הקרוב
קרוב קודם“: וויבאַלד זיי דאַרפן מעורר
זיין די פנימית'דיקע⁶⁵ און דערנאָך אויך
די חיצונית'דיקע כוחות פון דעם עבד,
ביז אַז ער זאָל זיך קענען גואל זיין בכח
עצמו, דעריבער, וואָס נעענטער דער
„קרוב“ איז צום עבד, איז מובן אַז אַלץ
פנימית'דיקער וועט זיין די השפעה און
ווירקונג אין דער התעוררות פונעם
עבד].

ז. די סיבה ואפשריות אויף דער
ירידה איז מרומז ומודגש אין דעם
אַנהויב פון דער סדרה⁶⁶ — „כי תבואו
אל הארץ“:

מצד דעם וואָס אידן גייען אַריין אין
אַן ארץ נושבת, וואו מען דאַרף זיך פירן
לויט דער הנהגת הטבע, „שש שנים
תזרע שדך וגו'“⁶⁷ —

ניט ווי אין מדבר וואו מ'איז געווען
אויסגעטאָן פון עניני עוה"ז: מ'האַט גע-
געסן דעם לחם מן השמים — מן, גע-
טרונקען פון בארה של מרים, און גע-
טראָגן לבושים וואָס די „ענני הכבוד היו
שפים כו' ומגהצים כו' גדל לבושם
עמהם כו'“⁶⁸ —

(60) ראה לקושי ח"ה ע' 11. ח"י ע' 2 ואילך.

(61) קידושין כ, א. ערכין שם.

(62) ולא רק (כבכמה מפרשים — רמב"ן עה"פ.

ועוד) ע"ש שהאדם מחוייב לשרש אחרי ולעקרה.

(63) פרשתנו כה, כג.

(56) דעיקר התשובה בלב (תניא פכ"ט — לו, ב)

ונמשך בכל הכוחות.

(57) כה, ב.

(58) שם, ג.

(59) פרשי עקב ח, ד.

בהר — ל"ג בעומר

פרק (משנה ג'^א) א מאמר פון ר' שמעון (בן יוחאי') — „שלשה כתרים הן כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביהן" — וואס ל"ג בעומר איז דער יום ההסתלקות^א ויום ההילולא^ב פון רשב"י.

וי"ל, אז דאס וואס פון די גאר פילע מאמרים פון רשב"י, ביז אז „בכל פרק מפרקי המסכתות שבש"ס נזכר ר"ש ואפילו בכלים ובנגעים ועוקצין, קומט אויס אז מ'לערנט אט דעם מאמר פון רשב"י בסמיכות צו זיין יום ההילולא, ווען „כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"^א שטייען אין זייער שלימות, כידוע^ב, איז ווייל אין דעם מאמר הנ"ל דריקט זיך אויס (עיקר) ענינו פון רשב"י:

א. לויטן מנהג^א צו לערנען פרקי אבות אין די שבתים צווישן פסח און שבועות, יעדן שבת א פרק, קומט אויס בכוכ"ש שנים — ווי היינטיקן יאר^ב — אז שבת פרשת בהר^א לערנט מען דעם פערטן פרק:

און וויבאלד אז אלע ענינים פון (מנהגי ישראל) תורה זיינען בדיוק, איז מובן, אז דער פרק (רביעי) האט א שייכות צו דער סדרה בהר וואס מען לייענט דעם שבת^ב.

אויך: אין געוויסע יארן איז ל"ג בעומר חל אין דער וואך פון פ' בהר — ווי היינטיקן יאר^א, און לויטן באוואוסטן שליה^ב — אז יעדער מועד האט א קישור מיט דער פרשה פון דער וואך ווען ער איז חל — איז מובן, אז ל"ג בעומר האט א שייכות צו פ' בהר, ובמילא אויך — צום פערטן פרק אין אבות.

— געפינט מען^א טאקע אין היינטיקן

(6) בסידור אדה"א. ובש"ס ווילנא הוא משנה יב (ולכאורה הוא טהיד דמוכת, שהרי חסרה שם משנה טו.) ובכמה דפוסים דאבות — בשינוים.

וראה שער הכולל (פ"ל, ג) ש.א.פשר שמה הטעם הדפוסים אדמור' בסדור' — לקבוע גירסא הנכונה (גם) בנוגע לחלוקת המשניות. ראה לקוש' ח"ד ע' 1175 (בהערה).

(7) דסתם ר"ש הוא רשב"י — רש"י ד"ה משמו שבועות ב. ב. פיה"מ להרמב"ם בהקדמה ד"ה „הפרק הששי". ובנדור'ד מפורש הוא ביל"ש קהלת רמז תתקעג.

(8) פיע"ח שער ספה"ע פ"ז. סדור שער הליג בעומר. ובכ"מ.

(8) זח"ג רצו, ב. ועייג'כ זח"א ר"ה, א. (9) לקרית אחרי כח, א. וראה בהערות שבטריס לקרית הוצאת קה"ת ע"א, ב (בהוצאות „תשרי" ושלח"א — קכה, א).

(10) לשון אדה"א אגה"ק ביאור לס' זך (קמז), סע"א.

(11) אגה"ק ס' זך וביאורו. שם ס' כח. סדור שם (בנוגע לרשב"י) דש, סע"ב ואילך.

(1) אדמור' הזקן בסידורו (ושם: נוהגין לומר פרקי אבות). וראה הנסמן בלקוש' ח"ד ע' 175 הערה 1, 2.

(2) תשל"ח. (2) בחי"ל. משא"כ בא"י שקורין בשבת זו פ' בחוקותי.

(3) ראה לקוש' שם שייכות דפרשתנו למשנה יוד.

(4) ר"פ וישב.

(5) נוסף על השייכות דל"ג בעומר — שבו פסקה מיתת תלמידי רע"ק (טושיע' ושויע' אדה"א אר"ח סתצ"ג) על שלא נהגו כבוד זל"ז (יבמות סב, ב) — למשנה י"ב („יהי כבוד תלמידך כר וכבוד חברך כר"). ועפמ"ש בחדא"ג מהרש"א יבמות שם ד.לא חש כ"א מהם על כבוד תורה של חברו דאין כבוד אלא תורה — שייך גם למשנה ר' (כל המכבד את התורה כר"). וראה ג"כ אוה"ת בהר ס"ע קפו.